

บทที่ ๕

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมตามแนวพุทธขององค์การบริหารส่วนตำบลเพ จังหวัดระยอง” โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้ ๑) เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมตามแนวพุทธขององค์การบริหารส่วนตำบลเพ จังหวัดระยอง ๒) เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมตามแนวพุทธขององค์การบริหารส่วนตำบลเพ จังหวัดระยอง จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ๓) เพื่อศึกษาแนวทางในส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมตามแนวพุทธขององค์การบริหารส่วนตำบลเพ จังหวัดระยอง การศึกษาวิจัยครั้งนี้ดำเนินการตามระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Method Research) โดยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) จากแบบสอบถาม (Questionnaire) ประกอบการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) เพื่อสนับสนุนข้อมูลเชิงปริมาณ ประชากรที่ใช้ในการศึกษาเป็นประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเพ จังหวัดระยอง จำนวนทั้งสิ้น ๑๘,๕๒๒ คนซึ่งใช้กำหนดกลุ่มตัวอย่าง โดยการใช้อนุกรมของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) ได้กลุ่มตัวอย่าง ๓๙๒ คน วิเคราะห์ข้อมูลโดย ค่าความถี่ (Frequency), ค่าร้อยละ (Percentage), ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การทดสอบค่าที (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way ANOVA) และเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีผลต่างเป็นสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD.) และใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

๕.๑.๑ ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นชายจำนวน ๒๙๖ คิดเป็นร้อยละ ๖๘.๖ มีอายุอยู่ระหว่าง ๔๑-๕๐ปี มีจำนวน ๑๖๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๑.๖ มีอายุอยู่ระหว่าง ๔๑-๕๐ปี มีจำนวน ๑๖๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๑.๖ มีอาชีพรับจ้าง จำนวน ๒๒๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๖.๔ รายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า ๑๐,๐๐๐ บาทมีจำนวน ๑๖๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๐.๘

๕.๑.๒ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมตามแนวพุทธในองค์การบริหารส่วนตำบลเพ จังหวัดระยอง

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมตามแนวพุทธในองค์การบริหารส่วนตำบลเพ จังหวัดระยองโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.36$, S.D. = 0.272)

๑. การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ ประเมินผลประชาชนมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมตามแนวพุทธในองค์การบริหารส่วนตำบลเพ จังหวัดระยอง ด้านการตรวจสอบ ประเมินผลอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.87$, S.D. = 0.557)

๒. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมตามแนวพุทธในองค์การบริหารส่วนตำบลเพ จังหวัดระยอง ด้านการตัดสินใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.70$, S.D. = 0.511)

๓. การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมตามแนวพุทธในองค์การบริหารส่วนตำบลเพ จังหวัดระยอง ด้านการดำเนินการ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.46$, S.D. = 0.575)

๔. การมีส่วนร่วมในการร่วมรับผลประโยชน์ ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมตามแนวพุทธในองค์การบริหารส่วนตำบลเพ จังหวัดระยอง ด้านการร่วมรับผลประโยชน์อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.03$, S.D. = 0.555)

๕.๑.๓ ผลการทดสอบสมมติฐาน

การวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีความคิดเห็นการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมตามแนวพุทธในองค์การบริหารส่วนตำบลเพ จังหวัดระยอง โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน เพื่อนำไปสู่การตอบสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสามารถแสดงรายละเอียด ดังนี้

สมมติฐานที่ ๑ ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมตามแนวพุทธในองค์การบริหารส่วนตำบลเพ จังหวัดระยอง แตกต่างกันจึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ ๒ ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมตามแนวพุทธในองค์การบริหารส่วนตำบลเพ จังหวัดระยอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

สมมติฐานที่ ๓ ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมตามแนวพุทธในองค์การบริหารส่วนตำบลเพ จังหวัดระยอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

สมมติฐานที่ ๔ ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมตามแนวพุทธในองค์การบริหารส่วนตำบลเพ จังหวัดระยอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

สมมติฐานที่ ๕ ประชาชนที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน มีความคิดเห็นการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมตามแนวพุทธในองค์การบริหารส่วนตำบลเพ จังหวัดระยอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

๕.๑.๔ สรุปปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ

ปัญหา อุปสรรคเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมตามแนวพุทธในองค์การบริหารส่วนตำบลเพ จังหวัดระยอง มีดังต่อไปนี้

๑. ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการสิ่งแวดล้อมตามแนวพุทธในองค์การบริหารส่วนตำบลเพ จังหวัดระยอง

ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการจัดการสิ่งแวดล้อมตามแนวพุทธในองค์การบริหารส่วนตำบลเพ จังหวัดระยอง คือ การมีผลประโยชน์ส่วนตน และพวกพ้องเป็นสาเหตุที่ไม่ให้ความร่วมมือในการจัดการสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นมากที่สุด ปัญหาทางเศรษฐกิจที่ต้องทำมาหากินเพื่อหารายได้จึงไม่สนใจเกี่ยวกับเรื่องสิ่งแวดล้อม ประชาชนไม่มีความรู้ความเข้าใจในการจัดการสิ่งแวดล้อม ประชาชนต้องช่วยตรวจสอบดูแลการรักษาทรัพยากรของพื้นที่ที่มีอยู่ เช่น ทรัพยากรทางทะเล ป่าไม้ เป็นต้น การบริหารงานภาครัฐ ภาคประชาชน และเอกชนควรสร้างความร่วมมือกันอย่างต่อเนื่อง ต้องรณรงค์ให้เห็นความสำคัญของสิ่งแวดล้อมที่ดีมีคุณประโยชน์ต่อชีวิตมนุษย์อย่างไร

๒. ข้อเสนอแนะในการจัดการสิ่งแวดล้อมตามแนวพุทธในองค์การบริหารส่วนตำบล เพ จังหวัดระยอง

การสร้างค่านิยมร่วมในการรักษาสิ่งแวดล้อมมากที่สุด ควรปลูกจิตสำนึกในการรักท้องถิ่นและ
ธรรมชาติ การนำหลักธรรมมาใช้ในการอยู่ร่วมกับสิ่งแวดล้อม การเป็นมิตรกับธรรมชาติ จัดโครงการ
อบรมอาสาสมัครในการจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบ การประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องเกี่ยวกับเรื่อง
การสร้าง ความเข้าใจให้ประชาชนเล็งเห็นความสำคัญของการจัดการสิ่งแวดล้อม

๕.๑.๕ สรุปการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมตามแนวพุทธของ องค์การบริหารส่วนตำบลเพ จังหวัดระยอง

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมตามแนวพุทธขององค์การบริหารส่วน
ตำบลเพ จังหวัดระยองจำแนกเป็นรายด้าน ได้ดังนี้

๑. การมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการตัดสินใจ การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีบทบาท
ในการจัดการสิ่งแวดล้อม มีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อสังคม มีการสื่อสารที่ดี จูงใจด้วยวัฒนธรรมประเพณี
๒. การมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการดำเนินการ เปิดโอกาสให้ประชาชน จัด
งบประมาณที่เหมาะสม มีความรู้ความเข้าใจ จิตสำนึกที่ดี
๓. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ เป็นการกระทำเพื่อมุ่งหวังแก่สาธารณประโยชน์
โดยการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน มีความรับผิดชอบร่วมกัน ใช้ความเท่าเทียม และความเหมาะสม
๔. การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและประเมินผล หน้าที่รับผิดชอบ มีความโปร่งใส ใช้
ความชอบธรรมโดยกฎหมาย เป็นแนวทางประชาธิปไตย ได้รับความสุข สงบร่มเย็น และมีความพัฒนา
อย่างยั่งยืน

๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายผลการวิจัยครั้งนี้ จะกล่าวถึง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการ
สิ่งแวดล้อมตามแนวพุทธขององค์การบริหารส่วนตำบลเพ จังหวัดระยอง โดยผู้วิจัยจะกล่าวถึงประเด็นที่
สำคัญและน่าสนใจ และนำมาอภิปรายผล ดังนี้

๕.๒.๑ ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมตามแนวพุทธขององค์การบริหารส่วนตำบลเพ จังหวัดระยอง โดยรวม

ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมตามแนวพุทธในองค์การบริหารส่วนตำบลเพ จังหวัดระยอง โดยรวมอยู่ใน ระดับมาก จำแนกเป็นรายด้านสามารถเรียงลำดับการมีส่วนร่วมของประชาชนได้ ดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีระดับสูงสุด รองลงมา ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ และที่อยู่ในระดับสุดท้ายคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการร่วมรับผลประโยชน์และการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ ประเมินผล ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ **กริชกมล เหล่าอรรค** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทของเทศบาลตำบลหัวขวาง ในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของเทศบาลตำบลหัวขวางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก

๕.๒.๒ ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมตามแนวพุทธขององค์การบริหารส่วนตำบลเพ จังหวัดระยอง จำแนกเป็นรายด้าน

๑. ด้านการตัดสินใจ

ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมตามแนวพุทธในองค์การบริหารส่วนตำบลเพ จังหวัดระยอง ด้านการตัดสินใจ อยู่ในระดับมาก ชัดแย้งกับผลงานวิจัยของ **สิริพัฒน์ ลาภจิตร** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจมีส่วนร่วมของประชาชนในการสนับสนุนการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ผลการศึกษาพบว่าการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเชิงนโยบายและการตรวจสอบการดำเนินงานของ อบต. อยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ

๒. ด้านการดำเนินการ

ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมตามแนวพุทธในองค์การบริหารส่วนตำบลเพ จังหวัดระยอง ด้านการดำเนินการ อยู่ในระดับมาก ชัดแย้งกับผลงานวิจัยของ **อมรรัตน์ ศิริกาญจนวงศ์** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบลบรือ อำเภอบรือ จังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนในเขต

เทศบาล ตำบลบรบือ มีระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานเทศบาล ตำบลบรบือ โดยรวมและรายชั้น อยู่ในระดับน้อย และยังสรุปว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมยังมีส่วนร่วมไม่มาก

๓. ด้านการร่วมรับผลประโยชน์

ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมตามแนวพุทธใน องค์การบริหารส่วนตำบลเพ จังหวัดระยอง ด้านการร่วมรับผลประโยชน์ อยู่ในระดับมากสอดคล้องกับ ผลงานวิจัยของ ศักดิ์สกุล บุญมา ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การสร้างความเข้มแข็งโดยชุมชนมีส่วนร่วม บ้าน เกาะพิทักษ์ตำบลบางน้ำจืด อำเภอหลังสวนจังหวัดชุมพร ผลการวิจัยพบว่า การสร้างความเข้มแข็งโดย ประชาชนมีส่วนร่วมเกิดจากปัจจัยภายในชุมชนเอง ได้แก่การมีผู้นำชุมชนที่มีศักยภาพการมีองค์กรใน ชุมชนทำให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในกระบวนการของแต่ละกิจกรรมกลุ่ม ระบบความสัมพันธ์แบบ ครอบครัวเครือญาติทำให้ทุกคนในชุมชนมีความรัก และความเต็มใจ ชุมชนมีปัจจัยทางด้านวัฒนธรรม ท้องถิ่น มีความเชื่อ ประเพณีร่วมกัน ส่งผลต่อการสร้างการมีส่วนร่วม และการใช้ทรัพยากรทางธรรมชาติ ของชุมชนร่วมกันรู้สึก ถึงการแบ่งปันทรัพยากร มีความตระหนักในคุณค่าของของทรัพยากรสิ่งแวดล้อม

๔. ด้านการตรวจสอบและประเมินผล

ผลการวิจัยพบว่าประชาชนมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมตามแนว พุทธขององค์การบริหารส่วนตำบลเพ จังหวัดระยอง ด้านการตรวจสอบและประเมินผล สอดคล้องกับ ผลการวิจัยของ กำพล รุจิวิษญ์และคณะ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดการสิ่งแวดล้อมญี่ปุ่น และ สาธารณรัฐเกาหลี แนวทางสำหรับประเทศไทย: ศึกษากรณีการจัดการสิ่งแวดล้อมเมือง และชุมชน ผลการวิจัยพบว่า การกระจายอำนาจการปกครองสู่ท้องถิ่นให้สามารถออกกระเปียบมาควบคุมดูแลและ บริหารจัดการสิ่งแวดล้อมได้เอง ดังนั้น หากท้องถิ่นเริ่มนำมาตรการทางภาษี หรือเครื่องมือทาง เศรษฐศาสตร์มาใช้อย่างจริงจังโดยใช้หลักการ ผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย ก็น่าจะช่วยให้มาตรการอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อมสามารถประสบความสำเร็จได้มากยิ่งขึ้น หรือในกรณีการจัดการปัญหาขยะมูลฝอยก็น่าจะนำ ระบบการจัดการที่ประเทศญี่ปุ่น ได้พัฒนาและใช้จนประสบความสำเร็จมาปรับใช้กับสังคมไทยบ้าง แนวทางทั้งหลายเหล่านี้น่าจะทำให้การจัดการด้านสิ่งแวดล้อมของประเทศไทยมีประสิทธิภาพมากขึ้นอัน จะเป็นผลดีต่อประเทศ สังคม และประชาชนอย่างยั่งยืน

๕.๒.๓ การอภิปรายผลตามสมมติฐาน

ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมตามแนวพุทธขององค์การบริหารส่วนตำบลเพ จังหวัดระยอง โดยจำแนกตามข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล จากการศึกษาค้นคว้าเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมตามแนวพุทธขององค์การบริหารส่วนตำบลเพ จังหวัดระยอง พบว่า บุคลากรทางการศึกษาที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน โดยภาพรวมมีความคิดเห็นแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ เมื่อพิจารณาในแต่ละส่วนมีประเด็นที่น่าสนใจมาอภิปราย ดังนี้

๑. ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีเพศ และอายุ แตกต่างกันมีความคิดเห็นการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมตามแนวพุทธขององค์การบริหารส่วนตำบลเพ จังหวัดระยองโดยภาพรวมแตกต่างกันซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ อมรรัตน์ ศิริกาญจนวงศ์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบลบรี อำเภอบรี จังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่าประชาชนที่มีความแตกต่าง ในเรื่อง เพศ ช่วงอายุ มีระดับการมีส่วนร่วม ในการบริหารงานเทศบาล แตกต่างกัน^๑

๒. ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีความคิดเห็นการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมตามแนวพุทธขององค์การบริหารส่วนตำบลเพ จังหวัดระยองโดยภาพรวมแตกต่างกันซึ่งมีไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของกริชกมล เหล่าอรรค ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทของเทศบาลตำบลหัวขวาง ในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ผลการวิจัยพบว่าประชาชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของเทศบาลในการพัฒนามีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น โดยรวมและเป็นรายด้านไม่แตกต่างกัน^๒

๓. ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกันมีความคิดเห็นการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมตามแนวพุทธขององค์การบริหารส่วนตำบลเพ จังหวัดระยองโดยภาพรวมแตกต่างกันซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ อมรรัตน์ ศิริกาญจนวงศ์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาการมีส่วนร่วมของ

^๑ อมรรัตน์ ศิริการณจนวงศ์, การศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานเทศบาลตำบลบรี อำเภอบรี จังหวัดมหาสารคาม”, การศึกษาค้นคว้าอิสระ ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๕๑).

^๒ กริชกมล เหล่าอรรค, “บทบาทของเทศบาลตำบลหัวขวางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น”, การศึกษาค้นคว้าอิสระ ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๕๐).

ประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบลบรบือ อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีความแตกต่างกันในระดับการศึกษาและอาชีพ ระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารงาน เทศบาล ตำบลบรบือ ไม่แตกต่างกัน”

๔. ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกันมีความคิดเห็นการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมตามแนวพุทธขององค์การบริหารส่วนตำบลเพ จังหวัดระยอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมคิด เปี่ยมคล้า ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมชุมชนของประชาชนอำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในระดับสูง มีพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมชุมชนเหมาะสมในระดับน้อย โดยปัจจัยด้านอายุ ระดับการศึกษาและฐานะทางเศรษฐกิจ มีผลทำให้พฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมชุมชนของประชาชนแตกต่างกันอย่างมีนัยยะสำคัญ ในระดับที่ ๐.๕^๔

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมตามแนวพุทธใน องค์การบริหารส่วนตำบลเพ จังหวัดระยอง” ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะทั่วไป

๑. การสร้างความร่วมมือกันในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ
๒. การนำหลักพุทธธรรมมาใช้ในการปลูกจิตสำนึกรับผิดชอบต่อสังคม
๓. การกำหนดค่านิยมร่วมที่เป็นเอกลักษณ์โดดเด่นในการจัดการสิ่งแวดล้อมของ
๔. กำหนดเขตปลอดมลพิษ หรือกำหนดเป็นพื้นที่สีเขียว
๕. การรณรงค์รักษาทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่

^๓ อมรรัตน์ ศิริการญจนวงศ์, การศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานเทศบาลตำบลบรบือ อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม”, การศึกษาค้นคว้าอิสระ ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๕๑).

^๔ สมคิด เปี่ยมคล้า, “พฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมชุมชนของประชาชนอำเภอกำแพงแสน จังหวัด นครปฐม”, วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, สาขาวิชาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏ นครปฐม, ๒๕๕๐).

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

๑) ควรทำการศึกษาการสร้างค่านิยมร่วมด้านการรักษาทรัพยากรทางธรรมชาติในเขตการปกครองส่วนท้องถิ่น

๒) ควรทำการศึกษาภาวะผู้นำในการจัดการสิ่งแวดล้อมตามแนววิถีพุทธ